

Područje primjene:

Ova je informacija namijenjena zrakoplovnim subjektima (u prvom redu zrakoplovnim prijevoznicima i međunarodnim aerodromima) i njihovim ovlaštenim osobama koje sudjeluju u aktivnostima međunarodnog zračnog prometa.

Povod za izdanje:

Novi koronavirus SARS—CoV-2 prvi je puta identificiran u prosincu 2019. godine u gradu Wuhanu u kineskoj provinciji Hubei. Od siječnja 2020. godine epidemija ovoga virusa se proširila na sve kontinente. Širi se izravnim kontaktom sa zaraženom osobom, kapljičnim putem koje oboljela osoba širi kada diše, priča, kašlje ili kiše. Također se prenosi dodiranjem predmeta i površina izloženih virusu. Bolest je karakterizirana povišenom tjelesnom temperaturom i kašljem, a u težim slučajevima može se razviti upala pluća s otežanim disanjem i nedostatkom zraka.

Stopa zaraznosti može se smanjiti prevencijom i zdravstveni sustavi širom svijeta, i u Hrvatskoj, ulažu goleme napore da se obuzda širenje koronavirusa.

Zemlje i područja koja se u ovom trenutku, na temelju dostupnih podataka, smatraju područjima sa uspostavljenom ili lokaliziranom transmisijom novog koronavirusa. Trenutnu situaciju možete vidjeti na web stranici Ministarstva zdravstva <https://www.hzjz.hr/priopcenja-mediji/koronavirus-najnoviji-podatci/>.

Preporuke međunarodnih tijela za zrakoplovne subjekte

Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa (EASA) pomno prati aktivnosti vezane uz epidemiju koronavirusa aktivno surađuje sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom (WHO), ICAO, Europskom Komisijom i DG SANTE. S obzirom na razvoj situacije EASA je 28. veljače 2020. godine objavila drugu reviziju Safety Information Bulletin [SIB No.: 2020-02R2](#) s preporukama prema zrakoplovnim vlastima, operatorima zrakoplova i operatorima aerodroma.

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) savjetuje primjenu mjera za ograničavanje rizika od prijenosa bolesti bez nepotrebnih ograničenja međunarodnog prometa.

Zrakoplovni subjekti su dužni surađivati s javnozdravstvenim tijelima (Ministarstvo zdravlja, i Nacionalni krizni stožer, Hrvatski zavod za javno zdravstvo) i Hrvatskom agencijom za civilno zrakoplovstvo u cilju sprječavanja širenja bolesti i pružiti podršku u identifikaciji putnika, ukoliko se utvrdi da je na letu bio putnik sa simptomima bolesti.

Zrakoplovne subjekte podsjećamo na standarde definirane u ICAO Annex 9 (Facilitation) i Annex 6 (Operation of Aircraft, Part I – Chapter 6, Attachment B., 4.1.2.) i na preporuke WHO koje se odnose na prometni sektor:

- međunarodne zračne luke trebaju osigurati pristup odgovarajućoj infrastrukturi i opremi za provođenje mjera javnog zdravlja i karantene koje se primjenjuju na zrakoplove, posadu, putnike, prtljagu, teret, poštu i trgovinu;
- operatori zrakoplova koji obavljaju letove do / iz zahvaćenih područja trebaju imati na raspolaganju dostupnu zaštitnu opremu kao što je Universal Precaution Kit (UPK) (ICAO Annex-6, Part I – Chapter 6, Attachment B., 4.1.2. –), koju će član posade koristiti u slučaju da pomaže simptomatskom putniku u zrakoplovu ili kod čišćenja i odlaganja potencijalno kontaminiranog sadržaja;
- operatori zrakoplova i aerodroma trebaju zaposlenicima i putnicima osigurati otopine za dezinfekciju ruku u toaletima i čekaonicama;
- operatori zrakoplova i aerodroma trebaju operativnom osoblju pružiti informacije o prepoznavanju simptoma i postupanju u slučajevima pojave akutne respiratorne infekcije;

Prema uputama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, sumnja na infekciju koronavirusom postavlja se u slučaju kad su zadovoljeni sljedeći kriteriji kliničkih znakova/simptoma i epidemiološke anamneze:

Klinički znakovi/simptomi		Epidemiološka anamneza
Povišena tjelesna temperatura ¹ i simptomi zahvaćenosti donjih dišnih putova (npr. kašalj, teškoće disanja)	+	Tijekom zadnjih 14 dana prije početka simptoma putovao/la u zahvaćena područja
Povišena tjelesna temperatura ¹ ili simptomi zahvaćenosti donjih dišnih putova (npr. kašalj, teškoće disanja)	+	Tijekom zadnjih 14 dana bliski kontakt ² s oboljelom osobom u koje je nalaz koronavirusa potvrđen ili je dijagnostika u tijeku ili je ta osoba boravila u zahvaćenom području u zadnjih 14 dana od pojave simptoma

¹ Povišena tjelesna temperatura ne mora biti prisutna u nekih bolesnika, primjerice u vrlo mladih, starijih, imunosuprimiranih, koji uzimaju određene lijekove.

² Bliski kontakt se definira kao: a) udaljenost do oko 2 m ili boravak u istom prostoru ali dulje vrijeme (kod zdravstvenih djelatnika, kućnih kontakata), a bez osobne zaštitne opreme (npr. rukavica, pregača, maske, zaštite za oči) ili b) direktan kontakt s kontaminiranim izlučevinama (npr. oboljeli je kašljao na vas) a bez korištenja osobne zaštitne opreme. Za sada se bliskim kontaktom ne smatra kratka interakcija s oboljelim, npr. hodanje uz oboljelu osobu.

- u slučaju identifikacije putnika sa simptomima bolesti, posada zrakoplova treba:
 - 1) popuniti zdravstveni dio opće deklaracije za on-board registriranje zdravstvenih podataka (ICAO Annex 9, Appendix 1), te iste dostaviti zdravstvenim tijelima točke ulaska (Point of entry – POE);
 - 2) izvijestiti aerodrom dolaska da u zrakoplovu imaju putnika sa simptomima bolesti i slijediti njihove daljnje upute;
 - 3) zatražiti od svih putnika da ispune obrazac ([locator card form](#)) kako bi prikupili informacije o položaju putnika u zrakoplovu, kao i druge informacije o njihovim neposrednim planovima putovanja i kontaktne podatke koji mogu biti korisni za daljnje praćenje od strane tijela javnog zdravstva;
 - 4) putniku sa simptomima bolesti osigurati masku za lice (medical facemask) u svrhu sprječavanja širenja bolesti i nastojati minimalizirati kontakte takvog putnika s posadom i ostalim putnicima;
 - 5) dati preporuku putnicima da jave posadi ukoliko se ne osjećaju dobro i imaju simptome bolesti.
- operatori zrakoplova i aerodroma trebaju osigurati da se putnici ne zadržavaju u zrakoplovu bez odgovarajuće ventilacije duže od 30 minuta
- slijediti standardne preporuke WHO-a namijenjene za javnost s ciljem smanjenja izloženosti i rizika prenošenja različitih oboljenja. Preporuke prenosi Hrvatski zavod za javno zdravstvo na svojim web stranicama.

Operatori zrakoplova u svrhu dezinfekcije zrakoplova trebaju slijediti upute Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (<https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/SOP-zrakoplovi-REVIZIJA-5.3.2020..pdf>), a operatori međunarodnih aerodroma trebaju osigurati pružanje usluge dezinfekcije zrakoplova u skladu s [Naredbom o zrakoplovnoj sigurnosti ASO-2020-002](#) objavljenoj na stranicama Agencije. U postupku čišćenja treba koristiti odgovarajuća sredstva sukladno smjernicama [ECDC interim guidance for environmental cleaning in non-healthcare facilities exposed to SARS-CoV-2](#)

Kontakti za slučaj pripravnosti:

Hrvatski zavod za javno zdravstvo (HZJZ) je na svojim web stranicama objavio mjere prevencije širenja koronavirusa, [preporuke](#) i popis telefonskih brojeva epidemiologa u pripravnosti.

Korisne poveznice:

HZJZ : <https://www.hzjz.hr/medunarodna-istrazivanja/koronavirus-najnoviji-podatci/>

EASA: <http://ad.easa.europa.eu>

- EACCC: European Aviation Crisis Coordination Cell:
https://ec.europa.eu/transport/modes/air/single_european_sky/eaccc_en
- WHO: World Health Organisation: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public>
- ECDC/DG SANTE: European Centre for Disease prevention and Control (ECDC): <https://www.ecdc.europa.eu/en/home>
- ICAO/CAPSCA: ICAO Aviation Medicine Section: <https://www.icao.int/safety/aviation-medicine/Pages/default.aspx>
ICAO Collaborative Arrangement for the Prevention and management of Public health events in Civil Aviation (CAPSCA): <https://www.capsca.org/>
- IATA: International Air Transport Association: <https://www.iata.org/whatwedo/safety/health/pages/index.aspx>